

Zaaknummer : 1116213
Team : Team HRM
Portefeuillehouder : A.H.A. Grummel
Openbaarheid : Actief openbaar

ONDERWERP

Tussenbericht werkgroep Samen besturen

AANLEIDING

Het college heeft de ambitie om de komende jaren in te zetten op het versterken van de lokale democratie. De wijze waarop dit de komende jaren vorm krijgt wordt opgenomen in een herijking van het bestaande participatiebeleid. Dit nieuwe 'beleid versterken lokale democratie' wordt in het eerste kwartaal van 2023 aangeboden aan de raad. De volgende punten zullen terug te vinden zijn in het herijkte beleid: algemene punten van het versterken van de lokale democratie, de manier waarop we inwoners betrekken bij regulier beleid, met een meedenk- en beslis kader voor de toekomst, invulling van het initiatievenbudget en ten slotte ook de invulling van de experimenten met nieuwe vormen van lokale democratie. Uiteindelijk moeten alle activiteiten en beleidslijnen samenvallen in het 'beleid versterken lokale democratie'.

Eén van die lijnen is om te experimenteren met nieuwe vormen van democratie. In het coalitieakkoord is de ambitie opgenomen om hier al vóór het einde van 2023 mee te starten. Een proces dat in dit kader al loopt (omdat het volgt uit het traject van de Quick Scan Lokale Democratie) is het onderzoek naar de mogelijkheden van een burgerberaad. Hier is de werkgroep Samen besturen mee bezig.

In dit collegebericht willen we de raad informeren over de stand van zaken met betrekking tot deze werkgroep.

Aan het eind van dit collegebericht staat nog wat aanvullende informatie over de stand van zaken rondom de Quick Scan Lokale Democratie als geheel.

WERKGROEP SAMEN BESTUREN

De werkgroep, bestaande uit inwoners, ambtenaren, en de portefeuillehouder Lokale democratie, is de afgelopen periode bezig geweest met onderzoek naar de kansen en mogelijkheden voor een burgerberaad in Heemstede. Het onderzoek zit nu in de afrondende fase en de werkgroep gaat graag met de raad in gesprek over haar bevindingen. De werkgroep neemt het initiatief voor dit gesprek. Dit gesprek wil de werkgroep graag in november met de raad voeren.

In dit collegebericht geven we alvast in het kort een overzicht van waar de werkgroep mee aan de slag is gegaan en wat de vervolgstappen zijn. In het gesprek met de raad gaat de werkgroep uitgebreider in op haar bevindingen.

ONDERZOEK WERKGROEP

Bij de eerste gesprekken over mogelijke vormen van 'samen besturen' kwam al snel het fenomeen burgerberaad voorbij. De afgelopen jaren zijn er steeds meer landen en gemeenten die deze vorm van democratie inzetten. De werkgroep ziet een burgerberaad als een kans om de kennis en kunde van een brede groep inwoners in een vroeg stadium te betrekken.

Bij een burgerberaad gaat een representatieve groep inwoners (d.m.v. loting) met elkaar in gesprek over een bepaald onderwerp. De groep bedenkt samen plannen, maakt hier samen keuzes in en legt uiteindelijk een advies voor aan de gemeenteraad. Besluitvorming over zowel het houden van een burgerberaad, het onderwerp als de kaders ligt bij de gemeenteraad.

De werkgroep heeft gekeken naar een aantal zaken:

- Wat is de toegevoegde waarde van een burgerberaad?
- Wat zijn voorwaarden voor een goed werkend burgerberaad?
- Wat zijn mogelijke onderwerpen voor een burgerberaad?
- Wat zou (passend bij de onderwerpen) een mogelijke opzet zijn?
- Met welke kosten moet rekening gehouden worden?

Door deze zaken te onderzoeken ontstaat een steeds scherper beeld van hoe een burgerberaad in Heemstede vorm kan krijgen.

Zo ziet de werkgroep bijvoorbeeld het creatief denken en het op respectvolle en begripvolle manier met elkaar bespreken van verschillende opties en opvattingen als één van de meerwaarden van een burgerberaad.

De werkgroep concludeert ook dat een evenredige vertegenwoordiging; een goede vraagstelling; voldoende basiskennis; gelijkwaardig overleg; goede communicatie; financiële ondersteuning en perspectief op het vervolg onontbeerlijke ingrediënten zijn voor het slagen van een burgerberaad. Evenals een grondige evaluatie achteraf. Ook vraagt de werkgroep specifieke aandacht voor de deelname van jongeren aan een burgerberaad.

Daarnaast ziet de werkgroep dat ook niet elk onderwerp geschikt is voor een burgerberaad. Het onderwerp moet bijvoorbeeld voldoende concreet en behapbaar zijn, maar wel ruimte bieden voor creativiteit. Ook geeft de werkgroep aan dat het belangrijk is dat het om een actueel en urgent onderwerp gaat en dat de gemeente er voldoende zeggenschap over heeft.

Op basis van deze criteria heeft de werkgroep verschillende onderwerpen getoetst. Dit zal uiteindelijk leiden tot enkele onderwerpen die wat de werkgroep betreft geschikt zijn voor, en baat hebben bij, de inzet van een burgerberaad. Het onderzoek naar geschikte onderwerpen rondt de werkgroep de komende weken af. Het resultaat bespreekt de werkgroep graag in het gesprek met de raad.

PLANNING

De werkgroep wil eerst graag, in overleg met de griffie, een gesprek organiseren met de raad.

Het streven is om na de zomer van 2023 een burgerberaad uit te voeren.

Dit betekent dat de raad in januari 2023 een voorstel moet ontvangen over opzet en proces. Daarna kan met de voorbereidingen worden gestart. Uitwerking van het resultaat en deze aanbieden aan de raad gebeurt dan voor eind 2023.

Ook deze planning, mogelijke betrokken organisaties en de wijze waarop de raad betrokken blijft in het proces bespreekt de werkgroep graag in het gesprek met de raad.

BIJLAGE: TOELICHTING PROCES QUICK SCAN LOKALE DEMOCRATIE

In 2021 werd de Quicksan lokale democratie (QSLD) in Heemstede uitgevoerd waarbij een scan is gemaakt van de Heemsteedse democratie. Deze scan werd ter beschikking gesteld door het ministerie van BZK (Democratie in actie). Aan inwoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren is gevraagd wat er goed gaat en wat er beter kan. Uitgangspunt van het hele traject is dat inwoners, raad, college en ambtenaren gezamenlijk optrekken.

Op basis van deze scan zijn twee bijeenkomsten georganiseerd waaraan inwoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren deelnamen. Eén in het raadhuis in september en één online in december 2021. Om een gevarieerde groep inwoners te betrekken zijn voor de online sessie in december 2.000 inwoners (steekproef) persoonlijk uitgenodigd. Deze aanpak had een positief effect op het aantal en de diversiteit van de deelnemers aan de sessie. Op basis van de uitkomsten van de twee bijeenkomsten is een aantal verbeterpunten in beeld gebracht en direct opgepakt. Vervolgens is er een verbeteragenda opgesteld:

1. Gewone mensentaal
2. Weten wat er speelt
3. Tijdige beantwoording van vragen
4. Iedereen doet mee!
5. Makkelijk een initiatief of idee inbrengen
6. Samen naar betere besluitvorming
7. Een gemeente (bestuur) die u kent
8. Een helder communicerende gemeenteraad en college

Na de laatste bijeenkomst zijn drie werkgroepen -bestaande uit inwoners, ambtenaren en collegeleden- aan de slag gegaan met punten uit de verbeteragenda:

- Werkgroep 'Samen besturen'
Over de inzet van burgerfora om gezamenlijk tot besluiten te komen
- Werkgroep 'Samen aan de slag in de buurt'
Over de samenwerking tussen gemeente en inwoners in de buurten en hoe dit verbeterd kan worden
- Werkgroep 'Hoe vinden wij elkaar in 2026?'
Over hoe de communicatie van de gemeente verbeterd kan worden

Meer informatie over het doorlopen traject en een toelichting op de verbeteragenda is beschikbaar op de gemeentelijke website: <https://www.heemstede.nl/over-de-gemeente/projecten/lokale-democratie>

Bijeenkomst Hageveld op 22 juni

Op 22 juni 2022 organiseerden we een bijeenkomst 'Samen maken wij Heemstede' in college Hageveld met 140 deelnemers. Opnieuw is op basis van een steekproef een brede groep inwoners uitgenodigd. Tijdens de bijeenkomst blikten we kort terug op het traject van de 'Quick Scan Lokale Democratie', maar is vooral ruimte gegeven aan de werkgroepen om invulling te geven aan het programma. Zo heeft de werkgroep 'samen aan de slag in de buurt' bij aanwezigen opgehaald welke netwerken er in de verschillende

wijken in Heemstede zijn en heeft de werkgroep 'Hoe vinden wij elkaar in 2026?' de nieuwe site voor inwoners gepresenteerd en deze laten testen. Het grootste deel van het programma stond echter in het teken van het mini-burgerberaad dat door de werkgroep 'Samen besturen' was georganiseerd. Voor de eerste twee werkgroepen vormde deze bijeenkomst het slot van hun proces. Voor de werkgroep 'Samen besturen' leverde de bijeenkomst zowel een aantal nieuwe leden als input om verder mee aan de slag te gaan op.

Een compleet overzicht van de opbrengst van de bijeenkomst wordt nog gepubliceerd op de gemeentelijke website.

Vervolg

De totale opbrengst van de Quick Scan Lokale Democratie bestaat uit een aantal onderdelen:

- De verbeteragenda met concrete actiepunten
- De resultaten van de werkgroepen
- De opbrengst op de posters van de bijeenkomst op 22 juni

De verbeteragenda heeft actiepunten voor zowel college, ambtenaren als raad. Deze actiepunten zijn deels al uitgevoerd in de afgelopen periode en moeten deels nog uitgevoerd worden. Een overzicht hiervan en de wijze waarop openstaande punten worden opgepakt, wordt gemaakt en zal gepubliceerd worden op de website.

De resultaten van de werkgroep 'Hoe vinden wij elkaar in 2026?' hebben vooral betrekking op communicatie en hebben onder andere geleid tot een aantal concrete verbeteringen op de website. Hoe we verder gaan met een aantal andere zaken waarover in deze werkgroep gesproken is (zoals het verlagen van de drempel om in te spreken en het invoeren van een spreekuur met inwoners, ambtenaren en raadsleden) wordt meegenomen in het hierboven genoemde overzicht.

De werkgroep 'samen aan de slag in de buurt' wilde graag op zoek naar netwerken in de buurt en heeft tijdens de bijeenkomst op Hageveld deelnemers opgeroepen hun wijk aan te melden als pilot. Helaas is hier geen aanmelding voor ontvangen. Om hier toch verder vorm aan te kunnen geven zullen we bij een eerste wijkwandeling die binnenkort georganiseerd wordt ook met deelnemers in gesprek gaan over netwerken in hun buurt.

Deze wijkwandelingen zijn daarnaast ook het moment om met inwoners in gesprek te gaan over de parels en aandachtspunten die inwoners op de posters bij de bijeenkomst in Hageveld hebben genoteerd.